

Twee bijzondere vondsten in de duinen

Tijdens het lopen van onze gezamenlijke vinderoute op 3 augustus jl. in de Amsterdamse Waterleiding Duinen zagen mijn collega-teller en ik een klein vlindertje dat we niet direct herkenden. Het vliegend wonderdje werd met een geroutineerd gebaar door collega Jacques Clemens in zijn XL oversized vlindernet gevangen. De Kleine parelmoervlinder is in ons gebied een heel algemene vlinder die door zijn karakteristieke uiterlijk meestal in één oogopslag te herkennen is. Als u de foto bekijkt, begrijpt u misschien waarom we er toen even moeite mee hadden. Deze wel heel kleine Kleine parelmoervlinder had ongeveer de helft van de afmetingen van een normaal exemplaar.

Dat er weer iets bijzonders was, zag ik direct op die vierde augustus in de Amsterdamse Waterleiding Duinen. Maar wat voor vlinder dit nu weer betrof kon ik pas bepalen nadat ik het beestje voorzichtig in een jampotje in verzekerde bewaring had weten te stellen. Het bleek een Kleine vuurvlinder te zijn, maar dan wel een exemplaar met een afwijkend kleurpatroon. De delen die normaliter rood/oranje zijn waren bij deze vlinder gebroken wit. Als het zonlicht onder een bepaalde hoek op de vleugels viel, kregen de witte delen een prachtig iriserende glans, waarin blauwgroen en iets oranje zichtbaar werd. Dankzij de bruine patronen, die wel hun normale kleur hadden, kon ik deze vlinder toch determineren.

Herman Spilker, Hillegom

Genootschapsdag 1998

Op zaterdag 28 februari 1998 organiseert het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg een zogenaamde Genootschapsdag voor leden en andere geïnteresseerden.

Gedurende het ochtendprogramma presenteren de diverse studiegroepen en kringen van het Genootschap hun activiteiten. Tijdens de middagpauze is er volop gelegenheid de stands te bekijken van Likona, De Vlinderstichting, KNNV, FLORON, Natuurmonumen-

ten, Limburgs Landschap, SBB, NJN en vele andere organisaties.

Het middaggedeelte is gereserveerd voor korte lezingen van onder andere de Vlinderstudiegroep, de Vogelstudiegroep, de Plantenstudiegroep en de Herpetologische studiegroep. Deelname aan deze dag is gratis; aanmelden kan tot 31 december 1997 bij mevr. C. Adams tel. 045-5723169. Indien u gebruik wilt maken van de warme lunch, kunt u f20,- overmaken op giro 429851 van het Publikatiebureau Natuurhistorisch Genootschap onder vermelding van 'lunch Genootschapsdag'. Meer informatie over deze dag kunt u krijgen bij: dhr. J. Hermans, Hertestraat 21, 6067 ER Linne, tel. 0475-462440.

Plaats: Bisschoppelijk College Broekhin
Bob Boumanstraat 30/32, Roermond
Aanvang: 10.00 uur

Butterflies of Britain and Europe

Text by Tom Tolman, illustrated by Richard Lewington. Collins Fieldguide, HarperCollins Publishers, ISBN: 0 00 219992 0. £17.99

Eindelijk is hij er dan: de opvolger van de Higgins en Riley! Dit boek werd de afgelopen jaren beschouwd als hét standaardwerk, niet alleen in Nederland (uitgegeven als Elseviers vlinderdids, 1980), maar ook in grote delen

Boeken nieuws

van de rest van Europa. De laatste jaren was dit boek uitverkocht, en werd er door veel liefhebbers met veel interesse naar gezocht bij de tweedehands boekwinkels.

Korte beschrijving:

De Collins Fieldguide van Tolman en Lewington bevat beschrijvingen en full-colour illustraties van alle dagvlinders van Europa. In meer dan 2000 illustraties worden de 440 soorten weergegeven. In de tekst staat veel informatie over vliegtijd, voorkomen, habitat, levenscyclus en gedrag. Van 400 soorten zijn actuele verspreidingskaartjes opgenomen.

Inhoud:

De gids van Tolman en Lewington is een sterk verbeterde uitvoering van Higgins en Riley. Niet alleen is de tekst geheel opnieuw geschreven en aangepast aan de huidige kennis, maar vooral de verbeterde tekeningen zijn van groot

belang. Alle soorten van Europa en de aangrenzende delen van Noord-Afrika en Azië zijn buitengewoon fraai geïllustreerd. De verspreidingskaartjes staan direct bij de soortteksten en zijn -voor zover dat is te beoordelen- zeer accuraat. Het is de eerste druk, en hier en daar zitten nog wat schoonheidsfoutjes in.

Soortteksten:

De soortteksten zijn beknopt. Met name op de pure beschrijving is duidelijk bezuinigd. Dit is een goede keuze, want de ellenlange soortbeschrijvingen worden slechts door zeer weinig mensen gelezen en gewaardeerd. Alleen daar waar verwarring op kan treden met andere soorten worden er meer kenmerken gegeven. De ruimte die hierdoor vrijkwam is gebruikt voor meer informatie over het gedrag en het voorkomen van de soort. Deze beschrijvingen zijn uniek, omdat zeer veel soorten nog slechts zelden zijn beschreven, laat staan dat informatie over het gedrag te vinden is.

De verspreidingskaartjes staan bij de tekst en dus niet meer achterin zoals bij Higgins en Riley. Een probleem blijft wel dat tekeningen en soortbeschrijvingen (en dus ook kaartjes) niet bij elkaar staan. Door bij de tekeningen aan te geven welke soort je kunt verwachten op een bepaalde plaats en in een bepaalde maand wordt het een veel, werkbaarder boek.

Tekeningen:

De tekeningen zijn bijzonder fraai. Van iedere soort zijn boven- en onderzijde weergegeven en daar waar noodzakelijk ook allerlei variaties en vormen. De kleuren zijn uitstekend overgekomen en ook details zijn over het algemeen goed weergegeven.

Eindconclusie:

Het is een zeer mooi uitgevoerde, waardevolle gids die onmisbaar is voor vlindertochten in Europa. Voor de Benelux en aangrenzende delen van Frankrijk en Duitsland is de veldgids 'Dagvlinders van de Benelux' het aangewezen boek, maar ga je wat verder naar het noorden, zuiden of oosten, dan loop je tegen de beperkingen van deze gids aan. De echte liefhebber moet de gids van Tolman en Lewington echter nog in het Engels kopen. Er wordt wel gewerkt aan een Nederlandse vertaling, maar deze is niet binnen een jaar gereed.

Kars Veling

Vlinderen in Limburg

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg heeft een thema-nummer uitgebracht dat geheel gewijd is aan de dagvlinders van Limburg. Dit thema-nummer is verschenen als juli-nummer (7) van de 86ste jaargang (1997) van het tijdschrift 'Natuurhistorisch Maandblad' en draagt de titel 'Vlinderen in Limburg'. In dit nummer komen de volgende onderwerpen aan bod:

- een inleiding, waarin wordt aangekondigd dat omstreeks 1999 een provinciale dagvlin-deratlas zal verschijnen,
 - waarnemingen van bijzondere vlindersoorten in Limburg vanaf 1990,
 - het Gentiaanblauwtje in het natuurreservaat 'De Zoom' te Nederweert,
 - Rouwmantels in 1995 en 1996,
 - dagvlinders van het Meinweggebied bij Roermond,
 - de terugkeer van het Klaverblauwtje bij de Hoge Fronten in Maastricht,
 - het herkennen van witjes en blauwtjes,
 - het Spiegeldikkopje in Midden-Limburg.
- Het is een bijzonder aardig en interessant nummer van het Natuurhistorisch Maandblad geworden, vooral omdat allerlei plaatselijke details goed uit de verf komen. Van harte aanbevelen!
- Het thema-nummer is te bestellen door het overmaken van f15,- (inclusief f5,- verzendkosten) op postgiro 429851 (voor België: 000-1616562-57) t.n.v. Publicatiebureau Natuurhistorisch Genootschap, Groenstraat 106, 6074 EL Melick, onder vermelding van 'vlindernummer'. De uitgave is voor f10,- ook te koop in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Jan de Gooijer

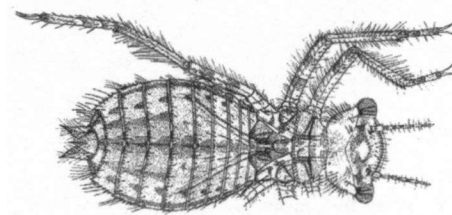
CD Larven van libellen

LH. Visser (redactie). Libellenlarven van Nederland. Expertisecentrum voor Taxonomische Identificatie. CDROM voor Windows, f 275,-. ISBN 3-540-14639-3

De laatste jaren is er veel werk verricht om de herkenning van libellenlarven en larvenhuidjes eenvoudiger te maken. Een serie van boeken verscheen op de markt die elk wel weer foutjes bevatten, onvolledig waren of onleesbaar waren. Mensen die geïnteresseerd zijn in libellenlarven en larvenhuidjes zijn dan ook echte volhouders die met behulp van een serie boeken tot de juiste determinatie trachten te komen. Deze CDROM schept iets meer overzicht in de determinatie van larven en huidjes. De beste en duidelijkste tekeningen en teksten van de diverse boeken zijn samengebracht waarbij en passant de foutjes zijn hersteld. Daarnaast bevat de CDROM nog veel meer. Van alle Nederlandse soorten zijn verspreidingskaarten opgenomen, diverse kleurenfoto's van volwassen libellen en larven zijn oproepbaar en achtergrondinformatie over ecologie is opgenomen.

Een groot voordeel van deze CDROM is het feit dat alle informatie per soort nu eindelijk overzichtelijk samen is gepresenteerd. De CDROM bevat echter geen handig hiërarchisch door-klikstelsel waarmee een larf of huidje gedetermineerd kan worden. Hiervoor in de plaats

is een min of meer plat systeem gekozen waarbij de gebruiker en bepaald kenmerk kan invoeren, en waarbij het programma de soorten oproept die in aanmerking komen. Na een aantal kenmerken te hebben ingevoerd blijft vaak maar een of enkele soorten over. In sommige gevallen kan dit de identificatie aanmerkelijk bespoedigen, maar de gebruiker dient dus wel enige voorkennis te hebben over welke kenmerken voor welke soort(groepen) belangrijk zijn. Ik heb het systeem geprobeerd met een huidje van de Weidebeekjuffer en de Gewone keizerlibel en in beide gevallen kon ik vrij snel mijn oorspronkelijke determinatie bevestigen. Wanneer nog slechts enkele soorten overblijven kan de informatie van de betreffende soorten worden opgeroepen. Het voordeel hiervan is dat veel meer kenmerken kunnen worden bekeken (met handig oproepbare plaatjes) en dat de determinatie betrouwbaarder is. Moeilijke termen zijn aanklikbaar waarbij een uitleg met plaatje van de term verschijnt. Geen eindeloos geblader meer in boeken op zoek naar de uitleg. De plaatjes zijn als TIF-bestand op de CDROM gezet en op deze wijze makkelijk te bewerken en uit te printen.

De informatie die wordt aangeboden is samen-gebracht uit diverse publicaties. In deze zin voegt de CDROM geen nieuwe informatie toe en is de informatie (bijvoorbeeld de verspreidingskaarten) soms gedateerd. Door de mogelijkheid tot het geven van specifieke zoekopdrachten, het vergelijken van soorten en het samenbrengen van informatie is de CDROM echter een te overwegen aankoop voor iemand die geïnteresseerd is in het determineren van larven en larvenhuidjes. Toch kon ik mij niet aan de indruk onttrekken dat er nog wel wat te verbeteren is aan de gebruikersvriendelijkheid en overzichtelijkheid van de CDROM. Zo is de bijgevoegde handleiding erg summier en ogen de meeste menu's op het computerscherm niet erg prettig. Een ander nadeel is de prijs. Voor wie echter graag achter de computer determineert zijn verschillende veel duurdere handboeken niet meer noodzakelijk. Een aanrader voor eenieder die zich bezig houdt met libellenlarven en larvenhuidjes en in het bezit is van een computer met CDROM.

Robert Ketelaar